

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 Valtioneuvosto

Yliopistojen aikuiskoulutusverkosto UCEF:n lausunto luonnokseen Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaksi. Lausuntopyyntö 14.9.2011, dnro OKM/12/500/2011.

Helsingissä 19.10.2011

Yliopistojen aikuiskoulutusverkosto UCEF

Kauko Hämäläinen
puheenjohtaja

Kirsi-Marja Varjokorpi
pääsihteeri

Yleistä

Yliopistojen aikuiskoulutusverkosto pitää tärkeänä sitä, että Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa korostuu koulutuspolitiikan rakentuminen elinikäisen oppimisen periaatteelle. Yliopistojen aikuiskoulutusverkoston lausunto keskittyy suunnitelman tutkintojen jälkeisen, tutkintoa täydentävän yliopistollisen koulutuksen kysymyksiin.

Laajat osaamiskokonaisuudet

Korkeakoulujen aikuiskoulutusta koskevassa osassa (s. 42, toimenpide 125) nostetaan perustellusti laajojen osaamiskokonaisuuksien muodostaminen keskeiseksi kehittämisen kohteeksi.

Yliopistojen aikuiskoulutusverkosto katsoo, että laajojen osaamiskokonaisuuksien järjestelmä toisi suomalaiseen koulutusjärjestelmään uudentyyppisen korkeasti koulutettujen osaamista kehittävä elementin. Laajojen osaamiskokonaisuuksien järjestelmä voisi yhdistää kehittyvää tutkimustietoa ja eri toimialojen kehittyneimpiä käytäntöjä tavalla, joka palvelisi tehokkaasi korkeatasoisen asiantuntijaosaamisen ylläpitämistä ja yhteiskunnan ja työelämän kehittämistä. Yliopistoissa se vähentäisi tutkintotavoitteisen koulutuksen käyttämistä tutkinnon jälkeisen osaamisen kehittämisen tarpeisiin.

Verkosto katsoo, että osaamiseen osoittamiseen perustuva laajojen osaamiskokonaisuuksien järjestelmä mahdollistaisi parhaiten osaamisen uudistamisen kehittämisen tarkoituksenmukaisesti eri toimialojen kehitystarpeiden mukaan. Verkoston näkemyksen mukaan tällainen järjestelmä tuoda korkeasti koulutettujen osaamisen kehittämiseen lisäarvoksi vahvan tulevaisuusorientaation eri toimialojen välittömämpien kehittämistarpeiden lisäksi. Siten järjestelmä palvelisi yhteiskuntaa globaalien talouden haasteissa.

Verkosto katsoo, että luotavien osaamiskokonaisuuksien laajuus tulisi kiinnittää osaamisen kehittämisen tavoitteisiin ja määritellä järjestelmätasolla yksittäisten osaamiskokonaisuuksien laajuudelle liikkumavaraa, esimerkiksi välillä 30 – 100 op. Eri aloilla osaamista uudistavan ja syventävän kehitysprosessin vaatima aika vaihtelee. Myös kokemus vahvistaa sen, että työelämän vaativissa tehtävissä toimiville henkilöille sopii työn ohessa suoritettaviksi parhaiten pitkäjänteiset, noin 1 ½ -3 vuoden mittaiset koulutusprosessit.

Yliopistojen aikuiskoulutusverkosto pitää tärkeänä, että laajojen osaamiskokonaisuuksien järjestelmän luominen ja siihen vaikuttavan säädöspohjan (mm. NQF, AHOT ja rahoitusmalli) valmistelu käynnistetään joutuisasti ja tavoitteeksi asetetaan sen muodostaminen hallituskauden aikana. Laadunvarmistusjärjestelmän luominen laajojen osaamiskokonaisuuksien akkreditoimismenettelyksi on varteenotettava ehdotus osaamiskokonaisuuksien kriteerien ja laatustandardien ylläpitämiseen.

Korkeakoulutettujen oppisopimustyyppinen koulutus

Aikuiskoulutusverkoston näkemyksen mukaan edellisellä hallituskaudella käynnistetty, erillisellä määrärahalla rahoitettu oppisopimustyyppinen koulutus on mahdollistanut yliopistoille pitkien koulutusohjelmien tutkimuspohjaisen ja työelämälähtöisen kehittämisen. Toteutetuissa koulutuksissa on monilla aloilla luotu aikaisempaa kiinteämpi työelämäyhteys sekä koulutusten suunnittelussa että toteutuksessa. Korkeakoulutettujen oppisopimustyyppisen koulutuksen kehittämistä tulisi jatkaa koulutusmuotona korjaten sen rahoitusmallia koskevia epäkohtia.

Erillisenä koulutusmuotona kehitettävä oppisopimustyyppinen koulutus palvelisi tulevaisuudessakin osaamisen kehittämistä aloilla, joilla muuta koulutustarjontaa ei ole. Oppisopimustyyppinen koulutus voisi myös muodostaa yhden osatekijän osaamisen osoittamiseen perustuvassa laajassa osaamiskokonaisuudessa.

Korkeakoulujen aikuiskoulutuksen tarjonta

Yliopistokoulutuksen elinikäisen oppimisen periaatetta tukee toimenpide 126, joka kytkee tutkintokoulutuksen ja aikuiskoulutustarjonnan tiiviimmin toisiinsa. Toimenpide sisältää sisältää korkeakoulujen aikuiskoulutuksen maksuperusteiden selkiyttämisen. Yliopistojen aikuiskoulutusverkosto katsoo, että avoimen yliopisto-opetuksen maksuja säätelevää maksuperusteasetuksen enimmäishintaa on syytä tarkistaa, koska nykyisellään se on liian matala suhteessa suureen osaan avoimen yliopisto-opetuksen tarjonnan kustannuksista. Myös tutkintojen osien tarjoaminen täydennyskoulutuksena tai täydennyskoulutuksen osana vaatisi maksuperusteiden selkeyttämistä.

Koulutuksen vienti

Suunnitelmassa viitataan koulutuksen vientiin korkeakoulujen kansainvälistymistä käsittelevässä luvussa (s. 39):”...Nousevien talouksien kanssa tehtävä yhteistyö edellyttää opetus- ja kulttuuriministeriöltä ja sen hallinnonalan toimijoilta strategisesti suunnattuja toimenpiteitä, jotka perustuvat korkeatasoiseen asiantuntemukseen, ajantasaiseen ja ennakoivaan tietoon, toimiviin ja kehittyviin verkostoihin sekä viranomais-yhteistyöhön.”

Yliopistojen aikuiskoulutusverkosto katsoo, että opetus- ja kulttuuriministeriöllä on tulevaisuudessakin merkittävä rooli koulutuksen vientiä koskevissa avauksissa. Myös tutkimustiedon lisääminen suomalaisesta aikuiskoulutusjärjestelmästä olisi tärkeää, koska valmistuneissa kansainvälisissä vertailuissa suomalainen järjestelmä näyttäytyy monissa suhteissa esikuvallisena. Se voisi olla myös merkittävä osa-alue koulutusosaamisen viennin tuotteena tai edistäjänä.

EU -rahoitteisten hankkeiden hallinnon ja menettelytapojen yksinkertaistaminen.

Kuluneella EU:n rakennerahastojen ohjelmakaudella on noussut polttavaksi ongelmaksi hankehallinnon rahoitusmallin kompleksisuus ja ohjaus- ja tarkastuskäytäntöjen sektoreittainen ja alueellinen vaihtelevuus. Tämä on pakottanut yliopistoja erillistämään hankkeiden hallintoa tavalla, joka syö kohtuuttoman osuuden rahoituksesta ja rapauttaa näin hankkeiden merkitystä todellisen kehittämistoiminnan välineinä.

Vaikka asia ei ole pelkästään opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan korjattavissa, yliopistojen aikuiskoulutusverkosto toivoo, että opetus- ja kulttuuriministeriö jatkaa rakennerahastojen tutkimuksen, kehittämistoiminnan että yliopistojen aikuiskoulutuksen rahoitukseen keskeisesti vaikuttavien epäkohtien korjaamista. Tästä voisi olla maininta myös toimenpideohjelmassa.